

Näringsdepartementet

Förslag till nationell plan för transportsystemet 2018 – 2029 kap 4, delen forskning och innovation N2017/05430/TIF

Sammanfattning

Trafikverket redovisar ett genomarbetat och balanserat förslag till inriktning. Förslaget väjer inte för de omfattande utmaningar vi står inför och i det pm om FOI som åtföljer förslaget klargörs att: ”Det räcker inte med att göra det vi hittills gjort fast mer effektivt utan det krävs mer eller mindre ett paradigmskifte.”

Vinnova vill framför allt fästa uppmärksamheten vid två av de inriktningar Trafikverket föreslår: **”mobilisering genom gemensamma agendor”** och **”riktade initiativ till kunskapsutveckling inom prioriterade områden”**.

Andra aspekter som bör beaktas

Vinnova har haft kort tid att lämna ett remissvar. Vi har därför valt att fokusera våra synpunkter på de två ovan nämnda områdena.

Följande utgår från Trafikverkets förslag till nationell plan för transportsystemet 2018–2029 sida 87 till 93 samt Trafikverkets promemoria till planförslaget angående forskning och innovation (Trafikverkets PM).

Vinnovas ställningstaganden

Mobilisering genom gemensamma agendor och program för systeminnovationer

Trafikverket föreslår att ”mobilisering genom gemensamma agendor och program för systeminnovationer” skall vara ett arbetssätt ”för att åstadkomma höjd innovationstakt och öka(d) implementering av forskningsresultat”.

Många aktörer skall samverka och Trafikverket förutsätts ”ta en proaktiv roll när det gäller att driva utvecklingen”

Vinnova vill starkt understryka betydelsen av denna inriktning och detta arbetssätt. Digitaliseringen innebär en omfattande förändring av hela transportsystemet och griper in i övrig samhällsutveckling och

samhällsplanering vilket innebär att samverkan krävs mellan många aktörer. Trafikverket bör i många sammanhang ta ett ledarskap och driva på utvecklingen.

Av denna anledning tror vi att det kan vara motiverat att Trafikverket tydligare än i nuvarande förslag betonar den egna organisationens roll och kapacitetsutveckling för att i växande utsträckning utveckla förmågan till sådant ledarskap.

Riktade initiativ till kunskapsutveckling inom prioriterade områden.

Förslaget konstaterar att finansiering av transportrelaterad forskning, inklusive forskarutbildning, har minskat genom att finansiärerna "flyttat sig uppåt på TRL-skalan", med andra ord valt att prioritera mera omedelbart användbar forskning och utveckling. "Transportmyndigheterna kommer (därför) att behöva satsa på kompetensförstärkning och kunskapsuppbyggande hos svenska lärosäten, främst för att lösa branschens stora utmaningar, men även för (de) framtida rekryteringsbehoven. Riktade satsningar på aktuella områden kommer att behöva göras under planperioden."

Vinnova välkomnar Trafikverkets föreslagna satsning på forskning och forskarutbildning inom prioriterade områden. För att hävda en världsledande roll inom utveckling av ett modernt transportsystem krävs världsledande forskning och forskarutbildning.

Universitet och högskolor har här en viktig roll, inte minst med tanke på behovet av utbildning och forskarutbildning. Samtidigt har det visat sig att akademins inomvetenskapliga prioriteringar och överväganden med avseende på såväl forskningens inriktning som formerna för forskningens genomförande begränsar möjligheten till sådan avancerad kunskapsutveckling som Trafikverket efterlyser.

Trafikverkets nyligen annonserade satsning på FOI inom godsområdet har klargjort att akademien inte är en önskvärd plattform för sådan FOI vilket förefaller väl motiverat mot bakgrund av hittillsvarande erfarenheter.

Samtidigt måste betonas att världsledande forskning och utveckling i nära samverkan mellan den internationella forskningsfronten och bästa industriell och samhällslig kunskap måste komma till stånd och erbjudas ändamålsenliga former. Utmärkta exempel på sådan FOI-verksamhet föreligger från andra länder.

Med tanke på frågans vikt, inte bara för Trafikverket, bör det övervägas om inte frågan om formerna för angelägen kunskapsutveckling, i den internationella frontlinjen, borde ges en kvalificerad bedömning, inför nästa forskningspolitiska proposition.

Datum
2018-01-18

Diariernr
2018-00059
Ert diariernr
N2017/05430/TIF

Med tanke på det presenterade förslaget och de uppgifter som förestår trafikmyndigheterna blir denna fråga än viktigare. Trafikverket kommer i växande utsträckning att vara beroende av egen kompetens ”in house” på högsta internationella nivå, inom sina prioriterade verksamhetsområden, men minst lika viktigt kommer nära samverkan med bästa forskning, nationellt och internationellt att vara.

Det är därför viktigt att FOI-frågorna ges en större prioritet än hittills och inte tillåts försvinna inom ramen för den övergripande ambitionen att öka myndighetens innovationstakt.

I detta ärende har tf generaldirektör Leif Callenholm beslutat. Enhetschef Inger Gustafsson har varit föredragande.

Leif Callenholm